07/11/2021

Προδημοσίευση: Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος πορευόμενος

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Αλβανίας

Το έργο του, πολυσχιδές, κοινωνικό, ανθρωπιστικό, πολιτιστικό σε πολλά επίπεδα, και βαθιά χριστιανικό, θα μείνει μάρτυρας μιας πορείας που δεν την σταμάτησαν ασθένειες, απειλές, εμπόδια.

Προδημοσίευση – Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος πορευόμενος: Διαβάστε αποσπάσματα από το βιβλίο με συνομιλίες με τη Νατάσα Μπαστέα και τον Μάκη Προβατά (εκδ. Πατάκη).

«Θεέ μου, ελευθέρωνέ με από τον εαυτό μου και δώσε με στον Εαυτό σου» – Αναστάσιος, Αρχιεπισκόπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας.

Ένας Αρχιεπίσκοπος με πραγματικό ποίμνιο, ένας ιεράρχης του οποίου στους δύσκολους καιρούς που ζούμε, κάθε φορά αναζητούμε τη δική του σκέψη, να μας τοποθετήσει, να μας δώσει ελπίδα και να μας παρηγορήσει. Ο λόγος του Αναστάσιου είναι ένας λόγος βαθιάς ενσυναίσθησης για τον άνθρωπο, γι’ αυτό και αντιλαμβάνεται τόσο ουσιαστικά το παρόν, και μπορεί να βλέπει το μέλλον.

«Κάποιος με ρώτησε αιφνιδιαστικά τι θα έβαζα ως περιληπτικό τίτλο της πορείας μου. Στη σχετική αμηχανία μου θυμήθηκα τη σύντομη προσευχή που ψιθύρισα το

1964, στην πρώτη φάση της ελονοσίας: “Θεέ μου, μπορείς να έχεις πολλά παράπονα από εμένα, αλλά γνωρίζεις ότι προσπάθησα να Σε αγαπήσω”. Τότε ήμουν 35 ετών. Και είχα πάρει την απάντηση: “Προσπάθησε να αγαπάς όλες τις εικόνες Μου, όλους τους ανθρώπους, που κινούνται γύρω σου, ιδιαίτερα όσους είναι αδικημένοι ή αναζητούν το Πρόσωπό Μου. Και τότε θα Με αγαπήσεις πιο πολύ”. Αυτό με βοήθησε να Τον διακονήσω σε συνθήκες σκληρές σε διάφορες χώρες».

Από τον Μάιο του 2018 έως την Άνοιξη του 2021, η Νατάσα Μπαστέα και ο Μάκης Προβατάς σε μια σειρά συνομιλιών στην Αθήνα και στα Τίρανα, κατέγραψαν τις σκέψεις του για την πορεία του, τη ζωή του από τα παιδικά του χρόνια ως σήμερα και τις εξελίξεις στον κόσμο γύρω μας.

Το βιβλίο χωρίζεται σε τρεις τριακονταετίες:

1929-1960: Νεανικά χρόνια, Λαϊκός Θεολόγος στην Ελλάδα.
1960-1991: Κληρικός, καθηγητής Πανεπιστημίου, διεθνείς δραστηριότητες (Ελλάδα – Αφρική – Γερμανία – Ελβετία, ταξίδια ανά την Οικουμένη).
1991- ΕΞΗΣ: Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας. Επίτιμο μέλος επιστημονικών Ακαδημιών και Οργανισμών.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΠΡΟΤΟΥ ΝΑ ΔΩ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Όλες οι ιστορίες έχουν μια αρχή. Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος ποια θεωρεί την

αληθινή αρχή της δικής του ζωής;
Ας αρχίσουμε λοιπόν με μια ιστορία. Την άνοιξη του 1929 μια γυναίκα, περίπου 39 ετών, αντιμετωπίζει ένα τεράστιο πρόβλημα. Ο γιατρός τής λέει περίπου τα εξής: «Κυρία Ρωξάνη, είστε πολύ αδύναμη και το παιδί που κυοφορείτε δεν θα γεννηθεί γερό. Δεν πρέπει να το κρατήσετε, διότι ούτε εσείς θα ζήσετε ούτε και το παιδί». Η κυρία Ρωξάνη νιώθει ότι έχει μόνο μία επιλογή. Φεύγει και πηγαίνει στην Ευαγγελίστρια, στον Πειραιά. Γονατίζει και ψιθυρίζει: «Παναγία μου, εγώ αυτό δεν μπορώ να το κάνω. Θα κρατήσω το παιδί και ας γίνει ό,τι θέλεις εσύ». Το παιδί της τελικώς γεννήθηκε στις 4 Νοεμβρίου 1929, στο Τζάνειο Νοσοκομείο Πειραιώς. Ήμουν εγώ.

Η συγκεκριμένη στάση της μητέρας, που κράτησε μέχρι τη γέννησή σας, νιώθετε ότι επηρέασε την πορεία σας;
Η μητέρα μου στήριζε την αντοχή της στην πίστη. Ήταν μια γυναίκα που είχε λάβει τη βασική εκπαίδευση της γενιάς της· αλλά τη θυμάμαι μέχρι τα γεράματά της με ένα θρησκευτικό βιβλίο στο χέρι να διαβάζει.
Γνωρίζω ότι για εκείνη, η συγκεκριμένη εγκυμοσύνη ήταν μια περίοδος ειρηνικής αναμονής και ελπίδας. Δοξάζω τον Θεό που από το ξεκίνημα της ζωής μου ανέπνευσα σε μια ατμόσφαιρα ευλαβική. Από μικρό παιδί με έπαιρνε μαζί της στην εκκλησία και συχνά σε αγρυπνίες (όπου εγώ κοιμόμουν). Υπάρχει μια φωτογραφία στην οποία η κυρία Ρωξάνη είναι πια πάνω από 90 ετών και το πρόσωπό της λάμπει. Ήταν μετά τη χειροτονία μου σε Επίσκοπο.

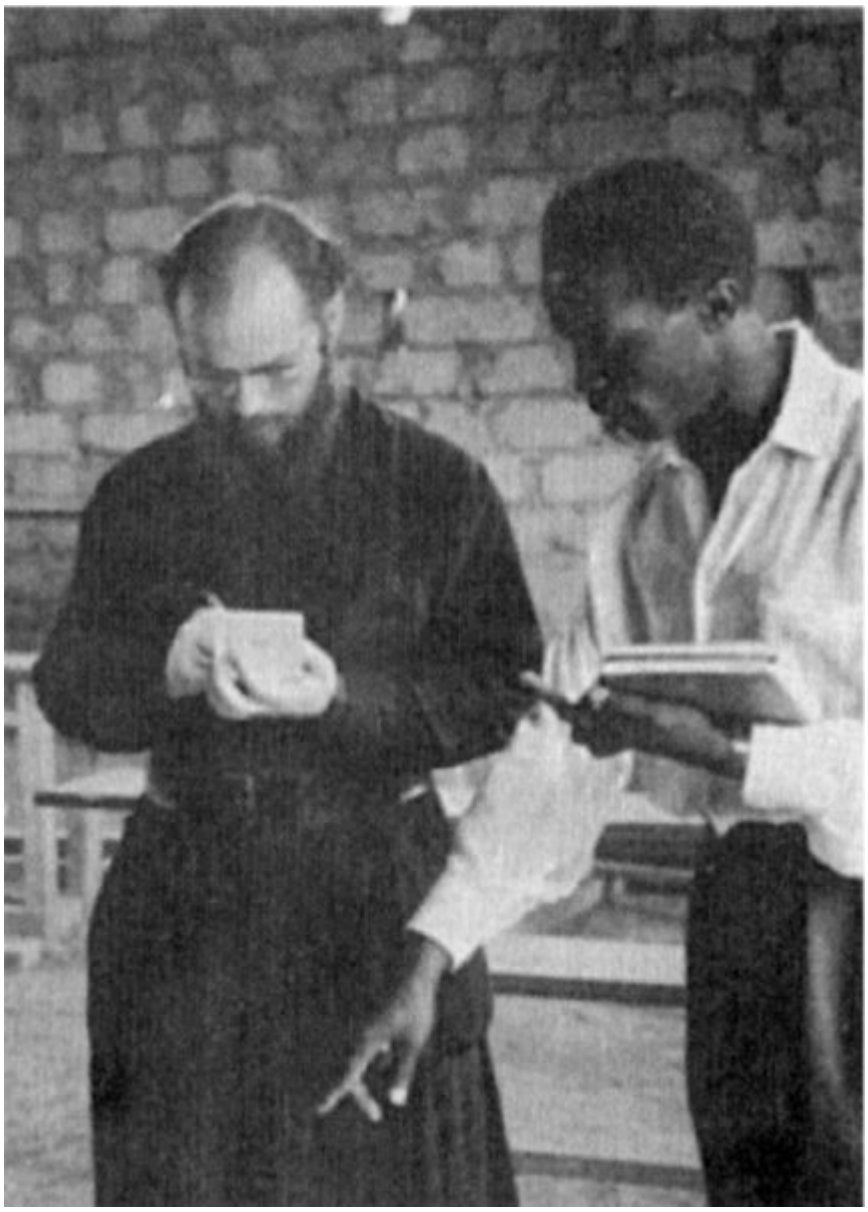

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΗ, ΠΡΩΤΟΓΝΩΡΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Έφθασα στα Τίρανα 17 Ιουλίου 1991 με θεωρημένο το διαβατήριο για έναν μόνο μήνα, συνοδευόμενος από τον καθηγητή ιατρικής Γεώργιο Παπαζάχο και τον Αρβανίτη π. Γεώργιο Λεονάρδο. Στο αερο δρόμιο με περίμενε μια μικρή ομάδα ηλικιωμένων κληρικών, χωρίς ράσα ή άλλο διακριτικό, καθώς και λαϊκών. Κατευθυνθήκαμε στον Μητροπολιτικό Ναό του Ευαγγελισμού στα Τίρανα, που την περίοδο του αθεϊστικού καθεστώτος είχε μετατραπεί σε γυμναστήριο και είχε μόλις αποδοθεί και πάλι στην Εκκλησία. Δεν γνώριζα καθόλου την αλβανική γλώσσα, ήθελα όμως αμέσως να προσδιορίσω το νόημα της αποστολής μου. Ρώτησα τον σεβάσμιο θεολόγο Δημήτριο Μπεντούλη: Πώς λέγεται στα αλβανικά το «Χριστός Ανέστη»; Μου το είπε. Παρακάλεσα τους παρισταμένους να πάρουν ένα κερί. Άναψα το δικό μου και με συγκίνηση αναφώνησα: «Krishti u Ngjall! («Χριστός Ανέστη!»). Ήταν οι πρώτες λέξεις που μάθαινα στα αλβανικά. Όλοι με

δάκρυα απάντησαν «Vertet u Ngjall!» («Αληθώς Ανέστη!»). Αυτό ακριβώς έγινε το σύνθημα και ο οδηγός μας σε όλη την πορεία επανιδρύσεως και ανοικοδομήσεως της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας.

Βρεθήκατε στη μεταβατική περίοδο μιας χώρας, η οποία επί χρόνια ήταν κλειστή. Οι γενικότερες συνθήκες που βρήκατε ποιες ήταν;
Τραγικές! Δέσποζαν τα πολυβολεία, που το προηγούμενο καθεστώς είχε κατασκευάσει σε όλη τη χώρα. Σαν ένας περίεργος στρατός, που είχε κατέβει από τα σύννεφα, είχε βυθισθεί μέσα στο έδαφος και προεξείχαν μόνο τα κράνη χιλιάδων στρατιωτών του. Θα έλεγα «κρανίου τόπος». Οι περισσότεροι ναοί ήταν γκρεμισμένοι ή με μεταλλαγμένη χρήση. Είχαν γίνει μηχανουργεία, αποθήκες, κέντρα διασκεδάσεως, εστιατόρια. Καμία δομή εκκλησιαστική δεν είχε παραμείνει όρθια. Για πολλά χρόνια δεν υπήρχε Αλβανός Επίσκοπος. Είχαν απομείνει περίπου είκοσι κληρικοί ηλικιωμένοι, φτωχοί, ασθενικοί.
Ως Πατριαρχικός Έξαρχος προσπάθησα να έρθω σε επαφή με όλους τους ορθοδόξους, ανεξαρτήτως καταγωγής ή γλώσσας, και ακόμα με όλους τους πολιτικούς παράγοντες. Η πρώτη σημαντική ενέργεια ήταν η σύγκληση της Γενικής Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως, που έγινε την 1η και τη 2α Αυγούστου 1991 στον παλαιό ναό του Ευαγγελισμού των Τιράνων. Μετείχαν όλοι οι κληρικοί και εκπρόσωποι των εκκλησιαστικών επαρχιών: 13 κληρικοί και 30 λαϊκοί από την Αρχιεπισκοπή Τιράνων και τις Μητροπόλεις Βερατίου, Αργυροκάστρου, Κορυτσάς. Συζητήθηκαν τα βασικά προβλήματα της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας και εξελέγη για ένα έτος Γενικό Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, με σκοπό να εκπροσωπεί την Ορθόδοξη Εκκλησία ενώπιον των αρχών και να αποφασίζει για τα βασικά διοικητικά θέματα της Εκκλησίας. Στη συνέχεια επισκέφθηκα όλες τις επισκοπικές έδρες και όλες τις πόλεις και κωμοπόλεις που ήταν κέντρα αρχιερατικών περιφερειών.
Κατά την περίοδο που ήμουν Πατριαρχικός Έξαρχος ορισμένοι στο Φανάρι υποστήριξαν ότι, εφόσον η Εκκλησία της Αλβανίας είχε διαλυθεί εδώ και τόσα χρόνια και δεν υπήρχε Ιερά Σύνοδος, το αυτοκέφαλο είχε καταργηθεί. Η αντίδρασή μου σε αυτή τη θεωρία υπήρξε κατηγορηματικά αρνητική. Εξήγησα τις δυσκολίες που είχαν παρουσιασθεί για την έλευσή μου στην Αλβανία αλλά και κατά την εκτέλεση του έργου μου. Τόνισα ότι μια τέτοια θεωρία θα κατέστρεφε οριστικά την Ορθόδοξη Εκκλησία στη χώρα. Συμπλήρωσα ότι, αν η συγκεκριμένη άποψη επικρατούσε, θα αποσυρόμουν αμέσως.
Με συγκίνηση αναπολώ τις πρώτες περιοδείες που έκανα τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1991 σε πόλεις και χωριά, διασχίζοντας δρόμους κατεστραμμένους. Ιδιαίτερα θυμάμαι τις λειτουργίες που τελέσαμε σε παλαιούς ναούς, οι οποίοι είχαν μετατραπεί σε μηχανουργεία, όπως στο Πόγραδετς και την Αυλώνα. Στην

τελευταία ο ναός είχε γίνει μηχανουργείο για την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Τελέσαμε τη Θεία Λειτουργία χρησιμοποιώντας ως ιερό τις ανυψωμένες μπάρες. Στο Δέλβινο η Λειτουργία έγινε κάτω από ένα δέντρο που είχε μεγαλώσει στη θέση του εντελώς κατεστραμμένου ναού. Αλησμόνητη παραμένει η ακολουθία θεμελιώσεως νέου ναού, του Αγίου Γεωργίου στο Φίερι, όπου είχαν συγκεντρωθεί περίπου 2.000 άνθρωποι. Καθώς και η πρώτη χειροτονία διακόνου, του π. Ιωάννη Τρεμπίτσκα, στην Κορυτσά· αυτή έγινε σε μια άκρη της πλατείας, μπροστά στον παλαιό ναό της Ζωοδόχου Πηγής, που είχε μετατραπεί σε μουσείο.
Τον Απρίλιο του 1992 ετοιμαζόμουν να επιστρέψω στα πανεπιστημιακά μου καθήκοντα. Τότε κλήρος και λαός της Αλβανίας, ανεξαρτήτως καταγωγής, παρακάλεσαν να παραμείνω, για να συνεχίσω την προσπάθεια ανασυγκροτήσεως της διαλυμένης Εκκλησίας. Από το Γενικό Εκκλησιαστικό Συμβούλιο ορίστηκε τετραμελής αντιπροσωπεία, με επικεφαλής τον Οικονόμο π. Κοσμά Κύριο, προκειμένου να επισκεφθεί το Οικουμενικό Πατριαρχείο από τις 5 έως τις 8 Ιουνίου, για πρώτη φορά μετά τον διωγμό, και να ζητήσει την εκλογή του Πατριαρχικού Εξάρχου ως Προκαθημένου της.

Η ΕΚΛΟΓΗ ΚΡΙΣΙΜΟ ΔΙΛΗΜΜΑ

[…]

Στις 24 Ιουνίου 1992 έλαβα ένα συγχαρητήριο τηλεφώνημα από την Κωνσταντινούπολη: «Συγχαρητήρια! Εξελέγητε Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας».

[…]

Η ενθρόνιση ορίσθηκε για τις 2 Αυγούστου 1992. Στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα ακραίοι εθνικιστικοί αλβανικοί κύκλοι είχαν προσπαθήσει να μεταπείσουν τον πρόεδρο με το επιχείρημα ότι ήταν πολύ επικίνδυνη η παραχώρηση που έκανε. Όταν τελείωσε η τελετή της ενθρονίσεως, εμφανίστηκε μία ομάδα, με επικεφαλής δύο βουλευτές μουσουλμανικής καταγωγής του κυβερνώντος κόμματος, για να δημιουργήσει θόρυβο με φωνές αποδοκιμασίας. Η ενέργειά τους βεβαίως αυτή δεν είχε καμία δυνατότητα ανατροπής των τετελεσμένων γεγονότων.
Ο ανήφορος άρχισε από την πρώτη στιγμή για τον μοναχικό Αρχιεπίσκοπο. Ήταν ολοφάνερο ότι δεν επρόκειτο να ανέλθει σε κάποιον Θρόνο, αλλά σε ένα πρωτόγονο σκαμνί που έτριζε. Στην Ελλάδα σχολίαζαν με ποικίλες διαθέσεις το γεγονός. Ορισμένοι είπαν ότι έριξαν τον Αναστάσιο στον λάκκο των λεόντων. Καταδικάστηκε σε ισόβια στην πιο φτωχή και προβληματική γειτονιά των Βαλκανίων. Υπήρξαν και άλλοι με διαφορετικές εκτιμήσεις.
Τα επόμενα χρόνια ήταν σκληρά. Νοικιάσαμε ένα μικρό διαμέρισμα στο ισόγειο μιας μονοκατοικίας, χωρίς θέρμανση, γενικά χωρίς υγιεινές συνθήκες. Κατόπιν βρέθηκε ένα μικρό διαμέρισμα σε μία λαϊκή πολυκατοικία. Ευτυχώς, όμως, είχε θέρμανση, κάτι πολύ σημαντικό για την ευαίσθητη υγεία μου. Συγχρόνως, η κυβέρνηση ήταν ανήσυχη. Πέρα από τη συνεχή παρακολούθηση υπό την οποία τελούσα, είχε προγραμματισθεί στο κοινοβούλιο μια ψηφοφορία για την αποπομπή του «Έλληνα Αρχιεπισκόπου», όπως με αποκαλούσαν. Καταρτίσθηκαν ακόμα δύο σχετικά νομοσχέδια, αλλά τελικά δεν ήρθαν προς ψήφιση στη βουλή.
Αποφασιστικό και καθοριστικό ρόλο έπαιξε η συσπείρωση της συντριπτικής πλειοψηφίας των ορθοδόξων της Αλβανίας, ανεξαρτήτως καταγωγής (Αλβανών, Ελλήνων, Βλάχων, Σλάβων και άλλων), οι οποίοι έδειξαν συγκινητική αφοσίωση στον νεοεκλεγέντα Αρχιεπίσκοπο. Άρχισαν οι ορθόδοξοι της Κορυτσάς αυθόρμητα να συλλέγουν υπογραφές υπέρ της παραμονής μου. Το παράδειγμά τους μιμήθηκαν και οι ορθόδοξοι άλλων περιοχών, ώστε ο αριθμός των υπογραφών έφτασε στις 80.000. Η κίνηση αυτή αιφνιδίασε την κυβέρνηση και ματαίωσε τα σχέδια των κύκλων που επεδίωκαν την εκδίωξή μου.
Παρά τις πολλαπλές δυσκολίες, άρχισα να τρέχω σε όλες τις πόλεις και κωμοπόλεις λειτουργώντας, κηρύττοντας, οργανώνοντας τις ενορίες, ενισχύοντας τους ορθοδόξους. Οι συνθήκες ήταν ιδιαίτερα αντίξοες. Φτώχεια

πολλή. Συχνά κοβόταν το ηλεκτρικό ρεύμα, η ύδρευση, η τηλεφωνική επικοινωνία. Οι δρόμοι κατεστραμμένοι με πάρα πολλές λακκούβες, τα οικονομικά της Εκκλησίας ασφυκτικά. Χωρίς καθυστέρηση αρχίσαμε την πολύπτυχη αποστολική και ποιμαντική προσπάθεια.

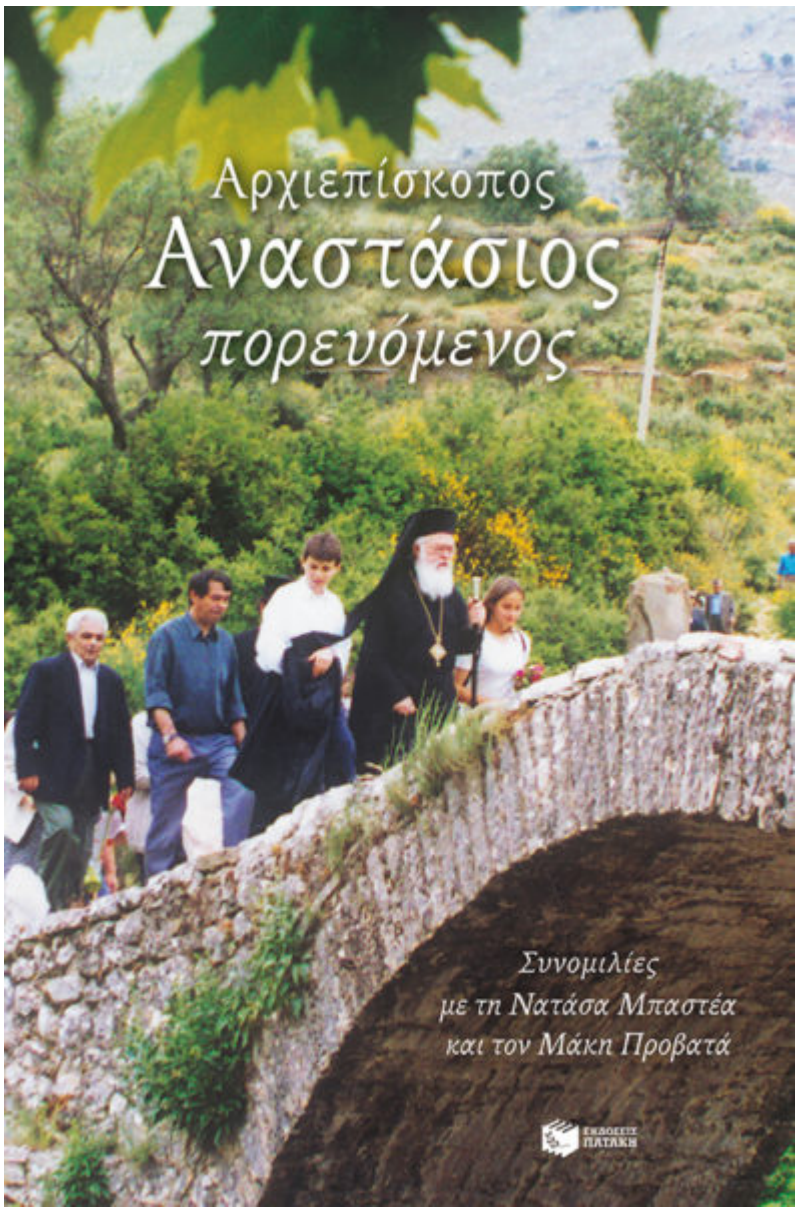

πηγή: athensvoice.gr